

JAAR VERSLAG 2020

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

INHOUD

OVER DIT VERSLAG	3
ONS VERHAAL	6
Afval recycleren	7
Duurzaam materialengebruik	19
Circulaire economie	23
Gezonde grond	32
Ruimte recycleren	37
ONZE PRESTATIES	40
ONZE JAARREKENING	47

OVER DIT VERSLAG

**In gesprek met Henny De Baets,
administrateur-generaal van de OVAM**

**“CIRCULAIRE ECONOMIE GEEFT ONS
DE VEERKRACHT EN ROBUUSTHEID OM
CRISSEN HET HOOFD TE BIEDEN”**

2020 was een bijzonder jaar. Hoe heeft de coronapandemie de werking van de OVAM beïnvloed?

“Het virus dwong ons om onze dagelijkse werking te herbekijken, maar we mogen van geluk spreken dat we onze taken konden blijven uitvoeren. We richtten een interne corona-taskforce op die alles in goede banen leidde. Het team gaf wekelijks corona-updates en bezorgde richtlijnen en omzendbrieven aan afvalinzamelaars, recyclageparken, kringloopcentra en bodemdeskundigen.”

“De taskforce riep het advies in van verschillende partners en richtte samen met hen een uitgebreid overlegsysteem op om de uitdagingen die de pandemie met zich meebracht te monitoren. Ze zochten samen naar oplossingen om het toenemende volume risicohoudend medisch afval te verwerken en ontwikkelden een procedure om mondklappen in te zamelen, te ontsmetten en te herverdelen binnen de gezondheidssector. Dankzij hun harde werk kon de OVAM haar taken blijven uitvoeren.”

Had de pandemie ook een impact op de afvalcijfers?

“Hoe de pandemie de afvalcijfers van 2020 heeft beïnvloed, weten we nog niet precies. Uit de afvalcijfers van 2019, die we in 2020 publiceerden, blijkt dat we op koers zitten om tegen 2023 nog maar 138 kilogram restafval per inwoner te produceren. De hoeveelheid gelijkaardig bedrijfsafval is voor het eerst in jaren niet meer gestegen. De zwerfvuilmeters zijn minder gunstig: die lagen 14 procent hoger dan in 2017.”

“In 2020 bleven we allemaal thuis, waar we meer afval produceerden. Recyclageparken waren een tijdje gesloten, het medisch afval nam toe en we ruimden massaal onze kleerkast op, met volle kledingcontainers tot gevolg. Het precieze effect van de coronamaatregelen op de afvalcijfers kennen we nog niet. Maar we mogen trots zijn op de afvalverwerkingssector. Die bleef het hele jaar draaien, zodat we onze doelstellingen konden blijven nastreven.”

Op welke resultaten mag de OVAM het meest fier zijn?

“Vlaanderen mag zichzelf met trots een voorloper noemen in de circulaire economie. Dat bevestigde de OESO zelfs in het rapport *The Circular Economy in Cities and Regions* in 2020. De pandemie maakte het bovendien nog eens duidelijk: de transitie naar een circulaire economie is essentieel als we een veerkrachtige en robuuste economie willen die bestand is tegen crisissen. We moeten duurzamer omspringen met materialen en de kringloop sluiten.”

“Daarvoor hebben we in 2020 belangrijke stappen gezet. In februari stelden we het uitvoeringsplan Kunststoffen 2020-2025 voor. Daarmee zetten we samen met de industrie, lokale overheden en andere stakeholders onze schouders onder 37 acties die de transitie naar een circulaire economie voor plastics moeten versnellen. Het nieuwe plan ‘Voedselverlies en Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025’ bevat dan weer acties om voedselverliezen te beperken en de voedsel- en biomassaketten te sluiten.”

“We namen ook specifieke sectoren in het vizier: de bouw, de textielindustrie en de activiteiten rond ecodesign. Vooral de bouw kreeg van de Vlaamse Regering een stevig duwtje in de rug. Binnen haar relanceplan ligt er voor de circulaire bouwsector een belangrijke rol weggelegd om onze economie te herstellen. Er werden meer middelen vrijgemaakt voor asbestafbouw gelinkt aan renovatiepremies. En voor de gerichte call Circulaire Bouweconomie selecteerde Vlaanderen Circulair 29 innovatieve projecten. Daarin zal de Vlaamse Regering 2,8 miljoen euro investeren. Uit die projecten zullen we lessen trekken voor de hele bouwsector en het beleid.”

“Verder stelden we met trots het online symbioseplatform voor. Bedrijven vinden er interessante reststromen of stellen zelf materialen ter beschikking als grondstof voor andere ondernemingen. Een belangrijke stap richting een circulaire economie.”

De OVAM speelt ook op het vlak van bodembeleid een voorbeeldrol. Hoe maakte ze die in 2020 waar?

“De bodem is een belangrijke schakel in de omslag naar een circulaire economie: hij levert levensnoodzakelijke ecosysteemdiensten en draagt bij aan een gezonde voedselkringloop. In 2020 hebben we daarom opnieuw onze schouders gezet onder de campagne De Grote Grondvraag. Aan het eind van het jaar deelden 232 gemeenten hun bodemgegevens, zodat grondeigenaars kunnen opzoeken hoe gezond hun grond is. Bovendien lanceerden we een communicatiecampagne om ook bedrijven te stimuleren om hun bodemverontreiniging tijdig aan te pakken.”

“We bereikten ook een nieuwe mijlpaal in ons Europees onderzoek naar perfluorverbindingen of PFAS. Dat zijn nieuwe verontreinigende stoffen waar nog niet veel over geweten is. We stelden een richtlijn op voor PFAS-onderzoek en publiceerden preventiefolders voor het gebruik van fluorhoudend blusschuim bij de brandweer.”

“Om de schaarse grond in Vlaanderen optimaal te benutten, startten we vorig jaar opnieuw verschillende saneringswerven op. Opvallende voorbeelden zijn de Opel-site in de Antwerpse haven en de voormalige terreinen van Ford Genk. We pakken telkens eerst de verontreiniging aan, waarna we samen met verschillende partners de gronden herontwikkelen tot nieuwe woon- en werkruimte. Daarbij moedigen we initiatieven aan die de terreinen een circulaire bestemming geven, zoals de Opel-site in de Antwerpse haven, die een nieuwe leven krijgt als proeftuin voor de circulaire maak-en procesindustrie.”

ONS VERHAAL

De OVAM zorgt ervoor dat we in Vlaanderen op een doordachte en milieubewuste manier omgaan met afval, materialen en bodem. We geven richting aan het beleid daarrond, bewaken de implementatie van de wetgeving en geven op die manier mee uitvoering aan het Europese beleid in het kader van de Europese Green Deal.

Hoe deden we dat in 2020?

AFVAL RECYCLEREN

DUURZAAM MATERIALENGEBRUIK

CIRCULAIRE ECONOMIE

GEZONDE GROND

RUIMTE RECYCLEREN

AFVAL RECYCLEREN

Sinds 2008 daalt de hoeveelheid restafval in Vlaanderen: een positieve trend. Toch kan nog 40 % van het ingezamelde restafval worden gerecycleerd. Dat zou een goede zaak zijn voor het milieu en het klimaat.

Impact van COVID-19 op afvalinzameling

De coronapandemie heeft een grote impact op de afvalinzameling en -recyclage. Mensen bleven tijdens de eerste lockdown in het voorjaar massaal thuis en produceerden vooral daar meer afval. Recyclageparken sloten tijdelijk op 17 maart, omdat de veiligheid van bezoekers en personeel niet langer verzekerd was. Ook de kringloopcentra gingen tijdelijk dicht.

Afvalinzameling garanderen

De OVAM en de afvalinzamelaars deden er alles aan om de huis-aan-huisinzamelingen van afval te blijven garanderen. Hoewel veel medewerkers afwezig waren, slaagden de meeste intercommunales erin om alle ophaalrondes uit te voeren. Het personeel van de gesloten recyclageparken stak daarbij een handje toe. Op 7 april ging het merendeel (90 %) van de recyclageparken opnieuw open. De rest volgde zodra ze de nodige veiligheidsmaatregelen, de afvoer van de afvalstoffen en de huis-aan-huisinzameling konden verzekeren.

Overvloed aan textiel

Textielcontainers zaten tijdens de eerste lockdown opvallend vol, ook doordat de kringwinkels gesloten waren. De textielaanvoer piekte en kon niet meer verwerkt worden omdat de buitenlandse afzetmarkten gesloten waren. Sommige inzamelcontainers werden door de betrokken organisaties verwijderd en de OVAM riep op om textiel tijdelijk thuis te bewaren.

Opslag medisch afval

Het volume risicohoudend medisch afval (RMA) nam met 65 % toe. Om dat probleem aan te pakken, ging de OVAM in overleg met de ziekenhuissector, het afvalverwerkend bedrijf Indaver en de Belgische federatie van de afval- en recyclagesector Denuo (vroeger Go4Circle). De OVAM stelde met de hulp van virologen richtlijnen op om niet-RMA en RMA van COVID-19-patiënten van elkaar te scheiden. Er kwam extra opslagmogelijkheid voor het RMA. En om de afvoer veilig te organiseren, werden alternatieve inzamelmethodes ingezet.

Afvalcijfers 2019: minder restafval, zwerfvuil neemt toe

De Vlaming produceerde in 2019 143,5 kg huishoudelijk restafval. Dat is 2 kg minder dan het jaar voordien. Dat blijkt uit de afvalcijfers die de OVAM eind 2020 publiceerde. Vlaanderen streeft naar 138 kg per inwoner in 2023 en zit op koers om die doelstelling te halen, al zal de coronacrisis mogelijk een grote invloed hebben.

Recyclage en hergebruik

In 2019 werd 69,9 % van het huishoudelijk afval selectief ingezameld en ging 66,7 % naar een recyclagefaciliteit. Daarmee behoort Vlaanderen tot de koplopers van Europa. Volgens het Vlaams regeerakkoord moet tegen 2030 77,5 % van het huishoudelijk afval gerecycleerd worden.

In hetzelfde jaar werd 5,5 kg goederen per inwoner hergebruikt via de erkende kringloopcentra. Het totale hergebruik van goederen door Vlaamse huishoudens wordt geschat op 34 kg per inwoner.

Bedrijfsrestafval stijgt niet langer

Na een stijging de voorbije jaren stabiliseerde de hoeveelheid bedrijfsrestafval in 2019. De OVAM heeft in 2020 een regeling opgesteld rond de inzameling van bedrijfsrestafval. Daarbij worden de inzamelaars ingeschakeld om klanten te informeren over de sorteerplicht en over eventuele sorteerfouten. Die aanpak moet de cijfers de komende jaren verder doen dalen.

Meer handhaving op zwerfvuil

De zwerfvuilcijfers, die iedere twee jaar worden gepubliceerd, schetsen een minder positief plaatje. In 2019 nam de hoeveelheid zwerfvuil met 14 % toe ten opzichte van 2017. Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir kondigde aan meer te willen inzetten op preventie en handhaving en wijst op de verantwoordelijkheid van verpakkingsproducenten. Door de slechte zwerfvuilcijfers zal ze het verpakkingsplan vroegtijdig evalueren. Vanaf 2023 zullen bepaalde verpakkingsproducenten zwerfvuilkosten moeten betalen.

477,2

kg/inwoner
huishoudelijk afval

143,5

kg/inwoner
restafval

69,9 %

selectief ingezameld
afval

66,7 %

selectief ingezameld afval
werd gerecycleerd

34 kg

goederen per inwoner
hergebruikt

14 %

meer zwerfvuil
t.o.v. 2017

Investerings in Vlaamse kunststofrecyclage

In februari 2020 werd het uitvoeringsplan Kunststoffen 2020-2025 goedgekeurd. Daarmee zetten de OVAM, de industrie, lokale overheden en andere stakeholders hun schouders onder 37 acties die de transitie naar een circulaire economie voor plastics moeten versnellen.

Vijf krijtlijnen

Het uitvoeringsplan Kunststoffen draagt bij aan het halen van doelstellingen van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Het is opgebouwd rond vijf krijtlijnen:

- minder en efficiënter gebruik van kunststoffen
- een duurzame recyclagemarkt voor kunststoffen
- de bevordering van kunststofrecycalaat als volwaardige grondstof
- kennisopbouw en datavergaring over de verwerking van kunststofafval
- overheden in een voorbeeldrol

Het uitvoeringsplan heeft verschillende aanknopingspunten met de Europese Green Deal. Zo zetten ze allebei in op bindende criteria voor openbare aanbestedingen en op beleidsmaatregelen om de sorteer- en recyclecapaciteit een boost te geven.

C-MARTLIFE

Met de goedkeuring van het uitvoeringsplan voldeed de OVAM aan de laatste voorwaarde om een EU Life Integrated Project rond kunststoffen in te dienen: C-MARTLIFE. De projectpartners (OVAM, VLACO, Westtoer, DENUO, VVSG-Interafval, Valipac en Fost Plus) zullen expertise opbouwen en beleidsvisies uitwerken rond kunststoffen en de reductie van restafval en zwerfvuil. De OVAM is lead partner. C-MARTLIFE kreeg een totaalbudget van 18 miljoen euro waarvan 60 % aan Europese middelen.

Vlaamse recyclagehub

Tijdens de zomer maakte de Vlaamse Regering 30 miljoen euro vrij om van Vlaanderen een innovatieve recyclagehub te maken. Die extra middelen kunnen voor bedrijven het noodzakelijke duwtje in de rug betekenen om met een nieuwe techniek aan de slag te gaan en op te schalen.

- ✓ Uitvoeringsplan Kunststoffen goedgekeurd
- ✓ EU Life Integrated Project C-MARTLIFE gestart
- ✓ Investerings in Vlaamse recyclagehub

5

krijtlijnen

37

concrete acties

18

miljoen euro

voor C-MARTLIFE,
waarvan 60 %
EU subsidie**30**

miljoen euro

voor Vlaamse
recyclagesector

OVAM streeft naar circulaire voedsel- en biomassaketten

Het actieplan Voedselverlies en Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025 dat de OVAM in 2020 uitwerkte, bevat concrete acties om voedselverliezen te verminderen en de voedsel- en biomassaketten te sluiten. Het actieplan bouwt verder op de 'Ketenroadmap Voedselverlies 2015-2020' en het actieplan 'Duurzaam Beheer van Biomassa(rest)stromen 2015-2020'.

Drie kringlopen

Het nieuwe actieplan is opgebouwd rond drie materiaalkringlopen:

1. voedsel(rest)stromen van producent tot en met consument
2. biomassa(rest)stromen die ontstaan in het groen-, natuur-, bos- en landschapsbeheer
3. hout(rest)stromen van industrie en huishoudens

Prioriteit nummer één is preventie: verliezen voorkomen. De (rest)stromen die toch vrijkomen, moeten selectief worden ingezameld en, waar mogelijk, een hoogwaardige toepassing krijgen.

Keukenafval en etensresten selectief inzamelen

In de strijd tegen voedselverlies gelden er nieuwe sorteerregels voor keukenafval en etensresten bij bedrijven. De nieuwe regels zijn sinds 1 januari 2021 van kracht voor grotere bedrijven en instellingen, zoals scholen en woonzorgcentra. Om keukenafval en etensresten goed te sorteren en bedrijven rond de nieuwe verplichting te sensibiliseren, voerde de OVAM in het najaar van 2020 al een uitgebreide campagne.

2021

Sorteerverplichting voor bedrijven die veel organisch afval genereren

Sinds 1 januari 2021 zijn bedrijven die veel afval genereren en regelmatig en minstens één keer per week een warme maaltijd serveren verplicht om hun organisch afval selectief in te zamelen: bedrijven met meer dan 100 werknemers, alle cateringbedrijven, feestzalen met meer dan 250 zitplaatsen, horeca met meer dan 50 maaltijden per dag, onderwijsinstellingen met minstens 300 leerlingen, woonzorgcentra, ziekenhuizen en supermarkten met een verkoopoppervlakte van minstens 400 m².

2024

Sorteerverplichting voor alle bedrijven en huishoudens

Vanaf 1 januari 2024 moeten alle bedrijven en huishoudens hun organisch afval selectief inzamelen. Vlaanderen voldoet daarmee aan de Europese kaderrichtlijn Afvalstoffen, die Europese lidstaten verplicht om organisch afval maximaal selectief in te zamelen.

VLAREMA 8: opvallende wijzigingen

Eind 2020 keurde de Vlaamse Regering voor de achtste keer wijzigingen goed aan het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalstromen en afvalstoffen (VLAREMA). Daarin staan gedetailleerde voorschriften over de thema's in het Materialendecreet. Naast een sorteerplicht voor keukenafval en etensresten en een regeling om de afgifte van scheepsafval gratis te maken, springen nog enkele nieuwigheden in het oog.

Matrassen apart ingezameld

In loop van 2021 moet iedereen in elk recyclagepark of bij verschillende handelaars gratis afgedankte matrassen kunnen afleveren. Die matrassen horen niet meer bij het grofvuil, maar worden apart ingezameld. Beheerorganisme [Valumat](#) staat in voor de inzameling en recyclage van de matrassen.

Controle op bedrijfsrestafval

Inzamelaars van bedrijfsrestafval zijn verplicht om het afval dat ze ophalen te controleren op recycleerbare materialen waarvoor een sorteerplicht geldt. Daarvoor heeft de OVAM een code van goede praktijk opgesteld. Een inzamelaar kan afval weigeren en moet non-conformiteiten bijhouden. Bij meerdere non-conformiteiten kan een bedrijf door een bevoegde handhaver aan een inspectie worden onderworpen.

Sloopafval traceerbaar maken

De Vlaamse Regering wil de hele sloopsector verder professionaliseren. Daarom werkte ze een voorstel uit voor grote werven: naast de bestaande verplichting om een sloopopvolgingsplan op te stellen, zou de bouwheer ook een traceerbaarheidsprocedure bij een sloopbeheerorganisatie moeten doorlopen. Dat moet in eerste instantie de kwaliteit van de puinfractie, die meer dan 90 % van het bouw- en sloopafval uitmaakt, garanderen.

MEER OVER VLAREMA 8

Afval- en materialenbeleid digitaliseert

De OVAM ontwikkelt een digitaal datamonitoringsysteem om afval- en materiaalstromen transparant en efficiënt op te volgen: MATIS. Daarvoor maakte Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir in 2020 2 miljoen euro vrij.

Het nieuwe systeem is een belangrijke stap in de richting van een circulaire economie. De OVAM wil weten en meten hoeveel afvalstoffen er geproduceerd en daadwerkelijk gerecycleerd worden. Dat gebeurt transparanter en efficiënter als alle documentatie gedigitaliseerd is. Ook via het Europese project C-MARTLIFE vloeit er 1,4 miljoen naar het datamonitoringsysteem.

Nieuwe berekeningsmethode

De berekeningsmethode voor het nieuwe datamonitoringsysteem verschuift van het begin naar het einde van de recyclageketen. Op die manier wordt duidelijk hoeveel afval er effectief tot nieuwe grondstof wordt verwerkt. De verantwoordelijkheid voor de verzameling van de gegevens verschuift dus van de afvalproducent naar de afvalinzamelaar. Het resultaat: correcte en transparantere recyclagecijfers.

Verschillende fases

De lancering van het datamonitoringsysteem gebeurt in verschillende fases. In 2020 heeft de OVAM het concept getest met de afvalcijfers van 2019. In 2022 moet de eerste rapportering over huishoudelijk afval voor het jaar 2020 beschikbaar zijn. Vanaf 2025 moeten alle afvalstoffen in het centrale traceringsysteem vervat zitten.

Vernieuwd EVOA-loket

Ook de tracering van grensoverschrijdend afval digitaliseert. In Vlaanderen is het sinds 11 maart 2020 mogelijk om een toelating voor grensoverschrijdend afvaltransport volledig digitaal aan te vragen via het [EVOA-webloket](#).

EVOA-procedures digitaliseren

In de herziening van de Europese Verordening Overbrenging Afval (EVOA) ijvert de OVAM ervoor om ook de procedures volledig en verplicht digitaal te maken. Dat moet de OVAM in staat stellen om de afvaltransporten beter in kaart te brengen, te monitoren en te controleren. In november 2020 organiseerde de OVAM een workshop over de EVOA-herziening voor de Belgische stakeholders.

LEES MEER OVER MATIS

Handhavingstools: cijfers

Het Vlaamse Materialendecreet, Bodemdecreet en Milieuhandhavingsdecreet verplichten de OVAM om de bepalingen over afvalstoffen en bodem te handhaven. Het team Terreincontrole voerde in 2020 171 inspecties uit bij bedrijven. 134 keer controleerden ze of bedrijven afgedankte voertuigen, elektrische of elektronische apparaten, olie, banden of batterijen correct inzamelden, verwerkten en afvoerden. 37 keer inspecteerden ze of grondverzet op een correcte manier gebeurde.

Acties

In 64 % van de gevallen stelde het team een overtreding vast. Daarvan kreeg 80 % een aanmaning of raadgeving. 20 % van de overtreders ontving een proces-verbaal, een verslag van vaststelling of de vraag om een dwangsom te betalen omdat ze een zwaardere of herhaaldelijke overtreding begingen.

Stroomopvolgers

Sinds 2020 zijn er stroomopvolgers actief binnen het team Terreincontrole, specifiek voor batterijen en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA). Dit in nauwe samenwerking met de beheerorganismen Bebat en Recupel. De stroomopvolgers zijn geen toezichthouders, hun kerntaak is bedrijven informeren en sensibiliseren.

De stroomopvolgers voerden in totaal 36 bedrijfsbezoeken uit, voornamelijk bij containerdiensten, om de inzameling van AEEA na te gaan. Bij 136 bedrijven onderzochten ze of een aansluiting bij Bebat en/of Recupel nodig was als invoerder/producent. In 59 % van de gevallen stelden de stroomopvolgers een overtreding vast. In totaal werden 96 raadgevingen gestuurd om bedrijven te sensibiliseren.

ALLES OVER MILIEUHANDHAVING

7**toezichthouders****171****terreincontroles**

134 x controle op
correcte inzameling
37 x controle op
grondverzet

64 %**in overtreding**

80 % kreeg aanmaning/
raadgeving
20 % kreeg proces-
verbaal

2**stroomopvolgers****59 %****in overtreding**

vastgesteld door
stroomopvolgers

96**raadgevingen naar
bedrijven**

Nieuwe tools en acties door Mooimakers

Mooimakers, het Vlaamse initiatief tegen zwerfvuil en sluikstort van de OVAM, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en Fost Plus, lanceerde in 2020 regelmatig nieuwe acties, campagnes en tools.

Zwerfvuil in tijden van corona

Sinds het begin van de coronapandemie liggen er opvallend veel mondmaskers op straat. Daarom lanceerde Mooimakers extra bewustmakingscampagnes. Via affiches en posts op sociale media introduceerde het team de term 'grondmasker'.

De eerste lockdown bleek voor veel gezinnen hét moment om zwerfvuil op te ruimen. In vergelijking met dezelfde periode het jaar voordien (van 15 maart tot eind april) verdubbelde in 2020 het aantal bestellingen voor opruimmateriaal in de Mooimakers-webwinkel.

Tools voor lokale besturen

In 2020 lanceerde Mooimakers de Kenniswijzer, een online databank die alle kennis rond de aanpak van zwerfvuil en sluikstorten in Vlaanderen centraliseert in de vorm van handige tips, praktische voorbeelden en eigen onderzoeken. Mooimakers vult de Kenniswijzer continu aan met eigen onderzoeken en informatie van lokale besturen, scholen, bedrijven en intercommunales.

Daarnaast sloten 74 gemeenten zich aan op Mijn Mooie Straat. Die gratis digitale tool bindt de strijd aan met zwerfvuil en sluikaafval via een centraal meldings- en registratiesysteem voor alle steden, gemeenten en intercommunales.

Mooimakers optimaliseerde de projecten 'Zwerfvuil & sluikstorten'. Deelnemers hebben keuze tussen drie soorten projecten: een vuilnisbakkenplan, de aanpak van een specifiek probleem (bijvoorbeeld afval aan glasbollen of peuken) of een eigen projectvoorstel waarmee ze de openbare netheid aanpakken. 41 gemeenten stapten in zo'n nieuw project.

Anders rapporteren tijdens Week van de Handhaving

Een nieuwe rapporteringsmodule maakte het voor deelnemende lokale besturen, Vlaamse partners en afvalintercommunales eenvoudiger om acties te registreren naar aanleiding van de Week van de Handhaving. 415 acties werden geregistreerd en meer dan 1000 handhavers namen deel.

MEER OVER MOOIMAKERS

21 500

abonnees
op de nieuwsbrief

400

volgers
na 1 jaar LinkedIn

630

**Operatie
Proper-actieplannen**
van scholen en
verenigingen

316

artikels
op de Kenniswijzer

74

gemeenten
gebruiken Mijn Mooie
Straat

> 1000

handhavers
tijdens de Week van de
Handhaving

DUURZAAM MATERIALENGEBRUIK

De OVAM wil Vlaanderen materiaalbewust maken en de materiaalkringloop sluiten. Efficiënt omspringen met grondstoffen, duurzaam produceren en optimaal sorteren, beperkt de impact van materialen op het klimaat en het milieu aanzienlijk.

Meer middelen voor asbestafbouw

In 2020 maakte de Vlaamse Regering 124 miljoen euro vrij voor asbestafbouw. Zo bouwt ze verder aan een asbestveilig Vlaanderen in 2040.

Dak- en gevelrenovatie

84 miljoen euro gaat in 2021 en 2022 naar een verhoogde isolatiepremie: wanneer asbest wordt verwijderd tijdens dak- en buitenmuurisolatiewerken, komt er boven op de standaard isolatiepremie een forfaitaire premie van 8 euro per m². De extra premie moet eigenaars en verhuurders stimuleren om hun daken en gevels te laten isoleren. Zo kunnen ze hun energiefactuur verlagen, ontstaat er extra tewerkstelling in de bouwsector én vermindert de uitstoot van gebouwen in Vlaanderen.

De overige 40 miljoen euro gaat naar asbestverwijdering binnen sectorprotocollen met onder andere scholen, zorginstellingen en lokale besturen.

Ondersteuning voor herbruikbaar cateringmateriaal

Naar aanleiding van de gewijzigde wetgeving liet de OVAM de studie *Drink- en eetgerei op evenementen* updaten. Sinds 1 januari 2020 is het op evenementen verboden om drank te serveren in recipiënten voor eenmalig gebruik, tenzij minstens 90 % van de eenmalige verpakkingen apart wordt ingezameld voor recyclage. Vanaf 1 januari 2022 moet dat minstens 95 % zijn. Voor evenementen van Vlaamse overheden en lokale besturen gelden strengere regels: daar is het sinds 1 januari 2020 verboden om drank te serveren in wegwerpbekers.

Toolkit

Om organisatoren te ondersteunen bij de overschakeling naar herbruikbaar vaatwerk, publiceerde de OVAM een online [toolkit](#). Die bevat een handleiding, infoches en een rekentool. Daarbij hoort ook een stappenplan per type evenement.

Impact COVID-19

Door de coronapandemie vonden er minder evenementen plaats en met het oog op een lagere besmettingskans werd er nog altijd veel wegwerpmateriaal gebruikt. In het kader daarvan organiseerde de OVAM op 12 november het [webinar](#) 'Milieu en veiligheid hand in hand tijdens evenementen'. De OVAM werkt ook samen met het Federaal Agentschap voor Voedselveiligheid rond de veiligheid van herbruikbaar materiaal en COVID-19. De [conclusie](#) is duidelijk: de hygiënepraktijken rond veilig afwassen, die gelden voor corona, blijven onverminderd effectief tegen besmetting met virussen. Het correcte gebruik van herbruikbaar cateringmateriaal heeft dus geen invloed op de verspreiding van COVID-19.

Symbioseplatform uit de startblokken

Op het symbioseplatform gaan bedrijven op zoek naar interessante reststromen of stellen ze zelf materiaalstromen ter beschikking als grondstof voor andere ondernemingen. Sinds eind 2020 is het ook mogelijk om technologieën aan te bieden of te zoeken. Ongeveer 200 stromen werden op het platform ingegeven sinds de lancering in de zomer van 2019. Een grote stap richting een circulaire economie.

De OVAM beheert en financiert het platform. Het symbioseteam (dat tot en met 2020 uitbesteed was aan VITO) stond in het kader van matchmaking in voor de individuele begeleiding van bedrijven en voor technische ondersteuning.

NAAR HET SYMBIOSEPLATFORM

125

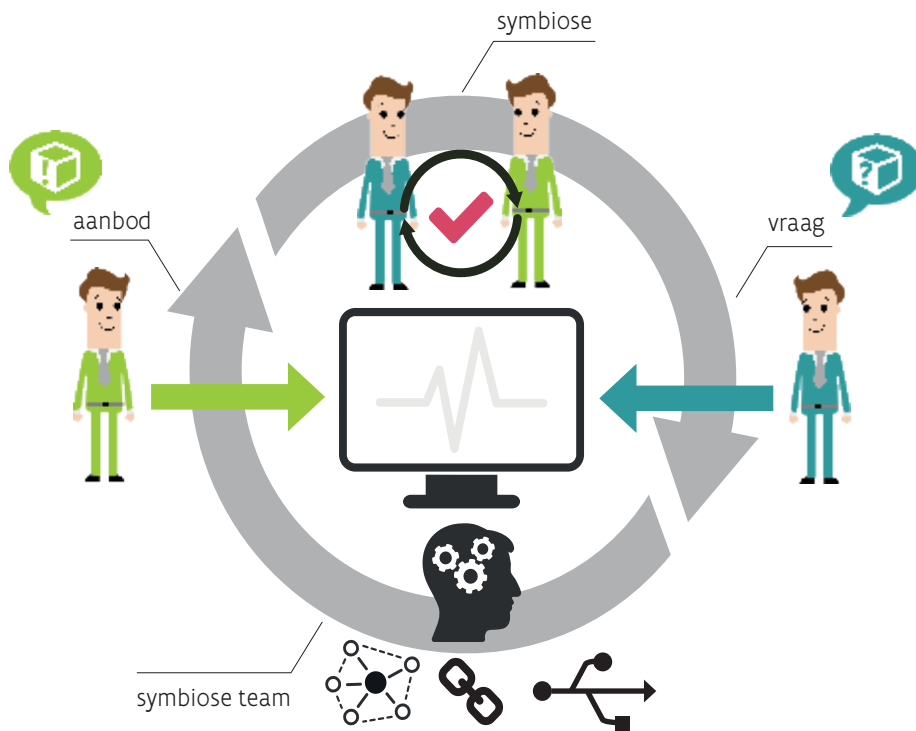
geregistreeerde
ondernemingen

> 150

stromen aangeboden

60

stromen gevraagd

Circulaire materialenverhalen

Om de kennis uit haar studies en tools bij het brede publiek bekend te maken, publiceerde de OVAM in haar maandelijkse nieuwsbrief de reeks 'Circulaire materialenverhalen'. De reeks geeft bedrijven, beleidsmakers en kenniswerkers nieuwe inzichten in duurzaam materiaalengebruik en de circulaire economie.

CIRCULAIRE ECONOMIE

De OVAM zet zich mee in om de Vlaamse economie tegen 2050 circulair te maken. De Europese Commissie ziet de transitie naar een circulaire economie als een van de belangrijkste bouwstenen van haar Green Deal en publiceerde in 2020 een ambitieus actieplan voor een circulaire economie. Dat nieuwe economische model houdt rekening met de eindigheid van grondstoffen en de gezondheid van de planeet. Dit verhaal gaat verder dan sorteren en recycleren; het begint bij hergebruik en ecodesign.

OVAM levert eerste aanzet om vooruitgang circulaire transitie te meten

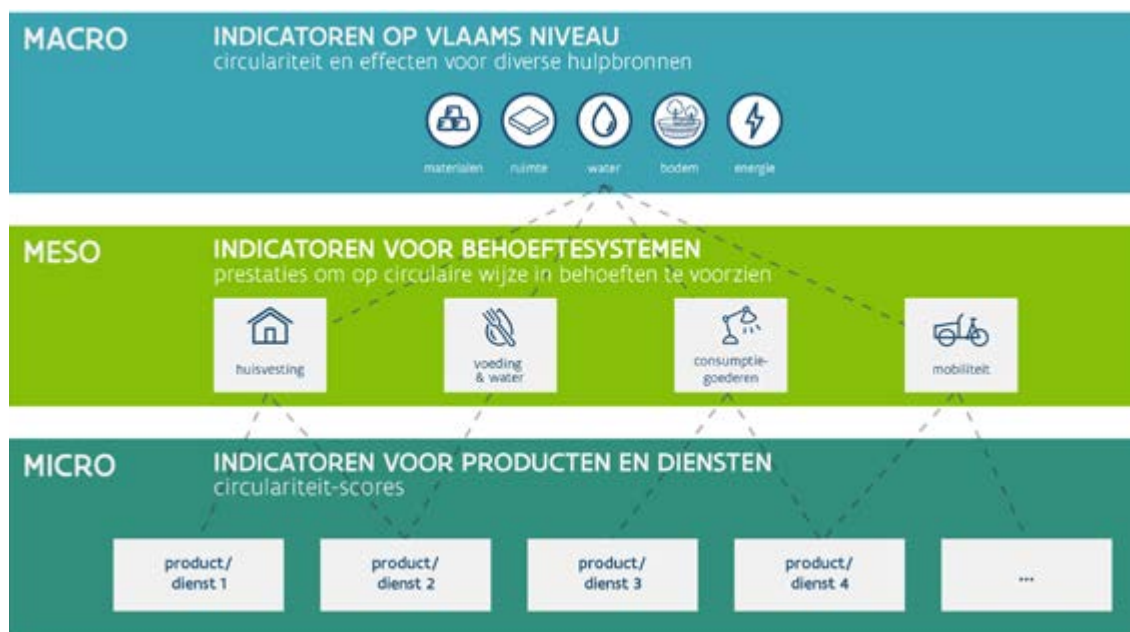
Het Steunpunt Circulaire Economie (KU Leuven, UGent, Universiteit Antwerpen en VITO) verzamelt alle beschikbare gegevens over de circulaire economie in Vlaanderen en destilleert daaruit een indicatorenset. Daarmee ontwikkelt het tegen eind 2021 een monitor om de vooruitgang in de circulaire economie te meten. De OVAM, die samen met het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) het Steunpunt CE financiert, gaf in 2020 een eerste aanzet voor verschillende indicatoren.

Datasets als startpunt

Door haar rol in het afval- en materialenbeleid heeft de OVAM datasets over recyclage, materialenverbruik, verpakkingen, huishoudelijk afval en bedrijfsafval ter beschikking. Een nuttig startpunt voor de monitor. Door ze publiek te maken, wil de OVAM partners en andere stakeholders aanzetten om data ter beschikking te stellen, om zo tot een betere opvolgingstool te komen.

MEER OVER DE CE-MONITOR

Circulariteit maakt economie veerkrachtig en robuust

De OVAM benadrukte in 2020 het belang van de circulaire transitie voor een veerkrachtige en robuuste economie die bestand is tegen crisissen als de coronapandemie.

Circulair herstelbeleid

In juni 2020 publiceerde de OVAM een [standpunt](#) rond het economisch herstelbeleid. Met een sterke overheid, een eenduidig beleidskader, de juiste ondersteuning en de nodige overheidsinvesteringen kan een circulaire economie bijdragen aan de economie van de toekomst. Bedrijven, kmo's, organisaties en overheden bewijzen dat circulaire businessmodellen niet alleen goed zijn voor het milieu, maar ook haalbaar en betaalbaar zijn. Bovendien zijn circulaire bedrijven beter bestand tegen een crisis zoals een pandemie. Dat bleek uit een [enquête](#) van Vlaanderen Circulair en onderzoeksinstituut VITO.

Circulair werk(t)

Vlaanderen Circulair, ESF Vlaanderen en het Departement Werk & Sociale Economie lanceerden de gerichte call [Circulair Werk\(t\)](#). De ambitie: sociaal en circulair ondernemerschap op lokaal niveau een boost geven door 'circulaire hubs' op te richten. In een eerste fase werden 37 projecten ingediend. 20 indieners zijn geselecteerd om hun projectvoorstel verder uit te werken. In 2021 worden de 10 hubs gekozen. Ze zullen maximaal 140 000 euro ontvangen om een lokaal ondersteuningsaanbod aan te bieden tot eind 2022.

2 op de 3

circulaire bedrijven

bleken bestand tegen de coronacrisis

20

circulaire hubs

geselecteerd in een eerste fase Circulair Werk(t)

Vlaanderen en Nederland bundelen krachten

Op 4 februari 2020 trok de OVAM naar Rijkswaterstaat in Utrecht om te spreken over thema's als afval, materialen en circulaire economie. In het kader van de vijfde Nederlands-Vlaamse Regeringstop sprak Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir op 26 oktober tijdens een [online ontmoeting](#) met haar Nederlandse collega Staatssecretaris Stientje van Veldhoven over circulaire economie. De [slotverklaring](#) focust op de ambitie om de economie te herlanceren door circulair samen te werken.

REPAiR: eco-innovatieve oplossingen voor valorisatie materiaalstromen

Van 2016 tot 2020 gingen 18 partners in 6 Europese steden (Gent, Amsterdam, Hamburg, Napels, het Poolse Łódź en het Hongaarse Pécs) op zoek naar oplossingen om afval en materialen hoogwaardig in de kringloop te houden en zo de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Onder hen ook de OVAM.

Het Horizon 2020-project [REPAiR](#) mondde onder meer uit in een catalogus met meer dan zeventig eco-innovatieve oplossingen om specifieke materiaalstromen beter te valoriseren. Die hielden rekening met de milieu-impact, socio-economische belangen en de leefbaarheid en het ruimtegebruik in de stad. Alle bevindingen werden geïntegreerd in een tool om het besluitvormingsproces te ondersteunen. De resultaten werden voorgesteld tijdens een online slotevent op 13 oktober en kregen een plekje in een [virtuele tentoonstelling](#).

18

partners

6

casestudies

70

eco-innovatieve
oplossingen

OESO: Vlaanderen is circulaire pionier

Het belang van steden en gemeenten in de circulaire transitie werd in 2020 onderstreept door het [OESO-rapport](#) *The Circular Economy in Cities and Regions*, waaraan ook de OVAM haar steentje bijdroeg. Vlaanderen wordt daarin voorgesteld als een circulaire voorloper.

ProCirc: aan de slag met circulair aankopen

In 2020 zette de OVAM volop in op het ontsluiten van de kennis en ervaring die tijdens de Green Deal Circulair Aankopen (2017-2019) werden verworven. Ze richtte zich zowel op Vlaamse aankopers als op een internationaal publiek via het Interreg North Sea Region-project ProCirc.

Website en whitepaper

De website www.circulairaankopen.be die de OVAM lanceerde, toont Vlaamse aankoopcases, tips en nuttige publicaties per productgroep. De OVAM zet ook circulaire aanbieders in de kijker. De site biedt informatie voor wie wil starten met circulair aankopen, maar ook wie er al mee vertrouwd is kan er zijn gading vinden.

De website werd vertaald zodat de OVAM haar aanpak ook kan delen met Wallonië, Brussel en andere landen. Die maken daar dankbaar gebruik van. Om dezelfde reden publiceerde de OVAM een [whitepaper](#) met tips voor het opstarten en begeleiden van een lerend netwerk voor circulaire aankopers. Die werd al zo'n vijftig keer gedownload.

Ook van het Green Deal-proces werd een [eindrapport](#) met evaluatie opgesteld. Dat werd gedeeld op het Vlaamse Green Deal-platform.

Pilots circulair aankopen

In samenwerking met verschillende partners – onder meer The Shift en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten – onderzoekt de OVAM de mogelijkheid om productgroep-specifieke communities of practices voor circulair aankopen op te starten. De OVAM wisselt ook regelmatig van gedachten over circulair aankopen met Het Facilitair Bedrijf, het Departement Omgeving, Leefmilieu Brussel, Wallonië en de Belux. Binnen het Interreg-project ProCirc worden een aantal pilots nu van nabij ondersteund. De OVAM zal daar algemenere inzichten en beleidsadviezen uit destilleren die ze opnieuw kan delen op Vlaams en internationaal niveau.

Circulaire economie en energietransitie

In 2020 lanceerde het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten een specifieke oproep met als thema 'Circulaire economie en energietransitie'. Daarnaast werkt Vlaanderen Circulair nauw samen met de OVAM-collega's rond dat thema: onder meer in de Green Deal Duurzame Zorg, de Green Deal voor de distributiesector en het project ter aanmoediging van het gebruik van kunststofrecyclaten in de bouwsector.

Bouwen aan een circulaire bouwsector

Met financiële middelen, tools en advies drijft de OVAM de transitie naar een circulaire economie in de bouw aan.

Innovatieve projecten

Vlaanderen Circulair en de OVAM lanceerden een projectoproep om innovatieve projecten in circulair bouwen te ondersteunen. De gerichte call Circulaire Bouweconomie liep tot 23 september. Uit 75 projectvoorstellen selecteerde Vlaanderen Circulair 29 projecten. 80 % van de projectkosten wordt gesubsidieerd, met een maximaal subsidiebedrag van 100 000 euro. In totaal investeert de Vlaamse Regering zo 2,8 miljoen euro. Een onderzoeksgroep volgt de projecten op om er lessen uit te trekken voor de hele bouwsector en het beleid. De projecten lopen af tegen eind 2022.

Intussen ging de tweede fase van de Green Deal Circulair Bouwen (2020-2022) van start. De proeftuin Circulair Bouwen richt zich dit keer op 'veranderingsgericht (ver)bouwen'. Door met andere methodes en gerecycleerde en hergebruikte materialen te werken, kan de materialen- en de koolstofvoetafdruk van woonhuizen met ongeveer 20 % dalen tegen 2050.

Informatie en inspiratie

Vlaanderen Circulair lanceerde een website waarop betrokken sectoren en overheden informatie en inspiratie terugvinden over circulair bouwen. In twee whitepapers, **één** gericht aan beleidsmakers en **één** aan professionals, schetst Vlaanderen Circulair vanuit zijn eigen expertise een beeld van de kansen en uitdagingen van circulair bouwen in Vlaanderen.

2de fase Green Deal Circulair Bouwen

Gerichte call Circulaire Bouweconomie

Nieuwe website

2 whitepapers

75

projectvoorstellen
voor gerichte call

29

geselecteerde
projecten

2,8

miljoen euro
Vlaamse subsidies
voor circulaire
bouwprojecten

620

individuele
deelnemers
Green Deal-netwerk

Op zoek naar circulaire oplossingen voor textiel

Jaarlijks koopt elke Europeaan gemiddeld 26 kg kleding, schoenen en huishoudelijk textiel. 11 kg belandt in de vuilnisbak, voornamelijk bij het restafval. Om iets aan die wegwerpcultuur te doen, organiseerde de OVAM enkele inspirerende evenementen.

Textielchallenge

Op 13 en 14 februari organiseerden de OVAM, Hogeschool Gent en ondernemersorganisatie Voka Textile for Life. Tijdens deze 'textielchallenge' gingen 88 hogeschoolstudenten met de steun van experts op zoek naar creatieve en innovatieve oplossingen om de textielsector circulair te maken. De winnaar was team iac_tum, dat beschermende capes voor daklozen en backpackers ontwierp gemaakt uit oude tenten.

Ronde tafel

In het derde kwartaal van 2021 zal de Europese Commissie een uitgebreide textielstrategie lanceren. Naar aanloop daarvan organiseerden de OVAM en Flanders DC op 29 oktober 2020 een digitale ronde tafel. Namen deel aan het gesprek: federaties, mode- en productiebedrijven, kenniscentra, leefmilieu-administraties van de andere gewesten en het federale niveau, maar ook het Departement Economie, Wetenschap & Innovatie, het Agentschap Innoveren & Ondernemen, de FOD Economie en de Europese Commissie.

De organisatoren en de deelnemers identificeerden Vlaamse en Europese knelpunten en opportuniteiten voor de sector. Bovendien polste de OVAM naar de noden op het vlak van Europees beleid. De OVAM wil zo proactief wege op het debat. De OVAM en Flanders DC bundelden de belangrijkste boodschappen en vertalen ze naar concrete acties voor een circulaire textielketen.

[LEES HET VERSLAG](#)

88

studenten

9circulaire
textielontwerpen**80**deelnemers aan
ronde tafel**30**

concrete acties

Twee awards belonen Vlaams ecodesign

Ecodesign by OVAM Award

Met de Henry van de Velde Awards lauwert ondernemersorganisatie Flanders DC Vlaamse ontwerpers, bedrijven, producten, projecten en diensten die met hun design een positieve impact hebben op de samenleving en de economie. De OVAM reikt elk jaar de prijs voor ecodesign uit. In 2020 ging die naar Ecover. Het ecologische was- en schoonmaakmiddelenmerk levert al jaren een consistente aanpak op het vlak van ecodesign.

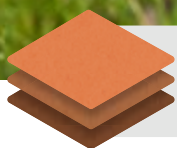
Ecodesign Award voor studenten

Elk jaar dagen de OVAM en Vlaanderen Circulair studenten uit om een product of dienst te ontwerpen volgens de principes van ecodesign of met een positieve maatschappelijke impact. De winnaars krijgen een geldprijs van 1000 euro en individuele begeleiding door Flanders DC.

In 2020 ging de prijs in de categorie 'Everyday Life' naar Ornella Torres Melkebeek. Zij ontwierp een set om zelf microbieel en biologisch bodemverbeteringsmiddel te maken. Tierra verhoogt de hoeveelheid micro-organismen in de bodem en draagt zo bij aan een gezonde bodem.

In de categorie 'Problem Solving' won Thijs Baeyens. Met zijn Coffee Pulper verwerken koffieboeren grotere hoeveelheden koffie via een korter en minder arbeidsintensief proces.

ALLES OVER ECODESIGN

GEZONDE GROND

Tegen 2036 moet op alle historisch verontreinigde gronden in Vlaanderen minstens een bodemsanering zijn opgestart. De OVAM sensibiliseert bedrijven, scholen en lokale besturen over het belang van een gezonde bodem en helpt hen om verontreiniging aan te pakken.

De Grote Grondvraag breidt uit

In 2021 moet een eerste reeks risicogronden een oriënterend bodemonderzoek ondergaan. Om grondeigenaars tijdig van die onderzoeksplicht op de hoogte te stellen, lanceerde de OVAM in november een nieuwe communicatiecampagne rond De Grote Grondvraag. Een tweede golf van gemeenten stapte in het project en ook bedrijven werden betrokken.

Doelstelling 2036

Tegen 2036 wil de OVAM op alle historisch verontreinigde gronden minstens gestart zijn met de sanering. In een eerste stap moet op 85 000 Vlaamse risicogronden (bodems met een verhoogd risico op verontreiniging) een oriënterend bodemonderzoek worden uitgevoerd. Zo wordt bepaald of de grond werkelijk verontreinigd is.

Op de website van De Grote Grondvraag komen grondeigenaars via een eenvoudig stappenplan te weten wat ze moeten doen als hun eigendom een risicogrond blijkt te zijn en waar de OVAM hen bij helpt. In november 2020 bestond de website één jaar.

Verplicht

In het Bodemdecreet is een eenmalige onderzoeksplicht opgenomen voor gronden met historische risicoactiviteiten. Afhankelijk van het type activiteit dat op de grond werd uitgevoerd, moeten eigenaars in 2021, 2023 of 2027 een eerste onderzoek laten uitvoeren.

NAAR DE GROTE GRONDVRAAG

200 000

websitebezoekers in 2020

192 000

zoekopdrachten

234

deelnemende steden en gemeenten eind 2020

54 %

van risicogronden onderzocht

4445

risicogronden geschraapt

Kwaliteit van bodemonderzoeken blijft stijgen

Samen met de bodemsaneringsdeskundigen, verenigd in de organisaties VEB en VOBAS, heeft de OVAM de standaardprocedures voor de bodemonderzoeken verduidelijkt en vereenvoudigd. Ze zijn sinds 1 september 2020 van kracht. Op haar website lanceerde de OVAM bovendien leidraden en een code van goede praktijk voor de aanwijzing van ernstige bodemverontreiniging (DAEB) en voor risico-evaluatie.

Verder controleert de OVAM de totstandkoming van eindproducten van de erkende bodemsaneringsdeskundige in al haar facetten. Dat gebeurt in concrete bodemdossiers, door de controle van rapporten of veldwerk of naar aanleiding van (externe) klachten. De controles gebeuren steekproefsgewijs: de eindproducten worden dus niet systematisch gecontroleerd.

Dat alles moet de kwaliteit van bodemonderzoeken en -saneringen waarborgen.

Auditprocedure

Ook de auditprocedure werd vernieuwd. De OVAM organiseert audits van bodemsaneringsdeskundigen om hun kwaliteitssysteem te toetsen. Het volledige proces – van opdrachtinitiatie tot aflevering van het eindproduct – wordt daarbij doorgelicht.

RAADPLEEG DE STANDAARDPROCEDURES

**van 208
naar 111**

pagina's
in standaardprocedure
oriënterend
bodemonderzoek

**van 193
naar 88**

pagina's
in standaardprocedure
beschrijvend
bodemonderzoek

295 810

uitgereikte bodemattesten

Emerging contaminants: onderzoek naar PFAS

Wereldwijd neemt het onderzoek naar *emerging contaminants* (nieuwe, weinig bekende maar zorgwekkende stoffen in ons milieu) toe. Vlaanderen ontwikkelt normen voor perfluorverbindingen (PFAS) en de OVAM onderzoekt de achtergrondwaarden in de bodem. In 2020 publiceerde de OVAM een [richtlijn voor PFAS-onderzoek en preventiefolders](#) voor het gebruik van fluorhoudend blusschuim en grondverzet bij de brandweer.

Internationaal netwerk

Enkele jaren geleden zette de OVAM het internationale netwerk [EmConSoil](#) in de steigers. De focus: hoe omgaan met emerging contaminants in samenwerking met wetenschappers en de industrie? In 2020 lanceerde het netwerk een nieuwsbrief en vond de tweede ENSO-workshop plaats, kort voor *Emerging policy challenges on New SOil contaminants*. In die volledig digitale workshop met 180 participanten uit 22 landen speelden PFAS de hoofdrol.

MEER OVER PFAS

De bodem saneren met hulp van de natuur

De OVAM onderzoekt het potentieel van natuurgebaseerde saneringstechnieken in twee innovatieve projecten.

RESANAT

Negen partners gaan binnen de Vlaams-Nederlandse samenwerking RESANAT op zoek naar natuurgebaseerde technieken om restverontreiniging met PAKs en olie te saneren. Op drie testlocaties zijn de onderzoeken volop gaande. Op de Carcoke-site in Zeebrugge zijn

planten geplaatst. Die zullen de verontreiniging wegwerken – een proces dat fytoremediatie heet. Om de restverontreiniging in De Lieve in Gent aan te pakken, werden reactieve matten ontworpen die vervuiling uit de waterloop houden. In 's Gravenmoer in Noord-Brabant zal een natuurlijke waterzuivering geplaatst worden.

Het project heeft een budget van 2,2 miljoen euro, waarvan ongeveer de helft gesubsidieerd wordt door de Europese Unie. De OVAM spitst zich als projectverantwoordelijke toe op de algemene coördinatie, communicatie, kennisdeling en het schrijven van codes van goede praktijk.

MEER OVER RESANAT

NARMENA

Ook in het LIFE-project NARMENA testen zeven partners, waaronder de OVAM, natuurgebaseerde saneringsmethoden uit. Met financiële steun van de Europese Unie pakken ze historische metaalverontreiniging in waterbodems aan door middel van artificiële draslanden en fytoremediatie. Tijdens drie demonstratieprojecten stemmen de partners (water)bodemsanering af op natuurbehoud en waterberging. De testlocaties bevinden zich langs drie beken in Natura 2000-gebied: de Grote Calie in Turnhout, de Winterbeek in Scherpenheuvel-Zichem en de Grote Laak in Laakdal en Geel.

In 2020 troffen de partners voorbereidingen om de innovatieve saneringstechnieken uit te testen. De OVAM maakte ook een communicatiestrategie op.

MEER OVER NARMENA

2
Europese projecten

6
locaties
in Vlaanderen en Nederland

5
natuurgebaseerde saneringsmethoden

RUIMTE RECYCLEREN

Ruimte is schaars in Vlaanderen. Door vervuilde bodems te saneren, zet de OVAM in op de recyclage van ruimte: elke onbenutte grond krijgt opnieuw een waardevolle bestemming.

Waar vonden grote bodemsaneringsprojecten plaats?

In 2020 voerde de OVAM verspreid over heel Vlaanderen enkele opvallende bodemsaneringen uit. Een overzicht van de grootste werven:

CAT-site

Op 20 augustus gaf de OVAM het startschot voor de ambtshalve bodemsanering op de CAT-site, beter bekend als de terreinen van Renault Vilvoorde. Daar leidden industriële activiteiten tot een ernstige bodemverontreiniging. De sanering wordt in samenspraak met projectontwikkelaar MG Real Estate optimaal afgestemd op de herontwikkeling van de site. Er komt een mix van logistieke en industriële activiteiten en residentiële ruimte.

[MEER OVER DEZE SANERING](#)

Opel-site

Op de voormalige Opel-site in de Antwerpse haven, waar een blusschuimtank in de grond zat, is een PFAS-vervuiling (perfluorverbindingen) vastgesteld. In het kader van een proefproject naar zulke *emerging contaminants* zal de OVAM de site saneren. De kosten bedragen 3,8 miljoen euro.

[MEER OVER DEZE SANERING](#)

Voormalige gasfabriek in Tienen

In de Slachthuisstraat in Tienen zorgde de productie van stadsgas voor een vervuiling met PAKs (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), BTEX (vluchtige aromaten), cyanide en minerale olie. In 2020 startte de OVAM een ambtshalve sanering op.

[MEER OVER DEZE SANERING](#)

Modernite

Op de voormalige Modernite-site in Aalst, waar tot 1984 asbestplaten en -buizen gemaakt werden, gingen in het najaar van 2020 de saneringswerken van start. De OVAM legt er een ondergrondse opslag aan voor de asbesthoudende materialen. Deze ambtshalve sanering is goed voor een investering van 3,6 miljoen euro.

[MEER OVER DEZE SANERING](#)

Stoopsfabriek

Langs de Spinnerijkaai in Kortrijk vestigden zich in de vorige eeuw onder meer een spinnerij en een groothandel in scheikundige producten voor de textiel- en metaalnijverheid. De bodem is er verontreinigd met minerale olie, BTEX (vluchtige aromaten) en VOCl's (vluchtige gechlloreerde solventen). In 2020 startte de OVAM met de ontgravingswerken, waarbij maatregelen worden genomen om de beschermdde Stoopsfabriek niet te beschadigen. De sanering kost 1,3 miljoen euro.

[MEER OVER DEZE SANERING](#)

Ford Genk

In 2016 werd de Vlaamse overheid eigenaar van de voormalige terreinen van Ford Genk. Om de site een nieuwe bestemming te geven, moest de verontreiniging met minerale oliën en BTEX (vluchtige aromaten) worden aangepakt. De saneringswerken waren in 2020 voltooid. Alleen de verontreiniging in het grondwater moet nog worden aangepakt. De nieuwe eigenaars ondertekenden een brownfieldconvenant en engageren zich zo om de site te herontwikkelen tot een CO₂-neutraal bedrijventerrein.

MEER OVER DEZE SANERING

ONZE PRESTATIES

Afgeleverde bodemattesten, adviezen voor milieuvergunningen, antwoorden op vragen van burgers en bedrijven, onze eigen MVO-activiteiten ... We vinden het belangrijk om onze stakeholders op een transparante manier te informeren over onze processen. Bekijk hier onze prestaties.

Opvolging van het bodem- en afvalbeheer

Als overheidsinstantie heeft de OVAM een aantal bevoegdheden op het vlak van bodem en afval- en materialenbeheer. In 2020 leverden we 26 209 ambtshalve bodemattesten af, beoordeelden we 3240 oriënterende en 398 beschrijvende bodemonderzoeken en gaven we advies over 672 milieuvergunningen.

269 601

aanvraagattesten

26 209

ambtshalve
bodemattesten

3240

oriënterende
bodemonderzoeken

398

beschrijvende
bodemonderzoeken

212

oriënterende en
beschrijvende
bodemonderzoeken

(OBBO)

232

bodemsanerings-
projecten

672

adviezen
voor milieu-
vergunningen

1523

afgeleverde
beslissingen

m.b.t. kennisgeving voor
grensoverschrijdend
transport van
afvalstoffen

Klantenbeheer

De dienst Klantenbeheer beantwoordt vragen over bodem, asbest, afval- en materialenbeheer en algemene diensten. In 2020 reageerde het team flexibel op de coronamaatregelen: de dienstverlening gebeurde van de ene op de andere dag volledig van thuis uit, maar verliep even vlot. In totaal ontving de dienst 14 % minder telefoons. Mensen bleven wel langer aan de lijn, waardoor de totale gespreksduur even lang was als in 2019. Het aantal e-mails van notarissen, particulieren, bodemdeskundigen en bedrijven daalde met 12 %. Via twee webinars brachten we ruim 400 notarissen op de hoogte van de laatste veranderingen in het bodembeleid.

27 631

telefonische vragen
in totaal

45 %

oproepen
van bedrijven en
particulieren

28 %

oproepen
van notarissen en
makelaars

7 %

oproepen
van lokale besturen en
intercommunales

1977

vragen
via info@ovam.be

Internationale werking voor een duurzaam afval-, materialen- en bodembeheer binnen een circulaire economie

Een circulaire economie overstijgt de geografische grenzen. Vlaanderen kan de overgang niet alleen verwezenlijken, dus is het noodzakelijk dat we ons beleid een nadrukkelijke internationale dimensie geven. Daarom nemen we op het Europese en internationale toneel een voortrekkersrol op en steunen we een ambitieuze agenda om de transitie naar een circulaire economie in Europa en de rest van de wereld verder uit te dragen.

- 6 nieuw opgestarte Europese projecten in 2020 – goed voor een totaalbudget van ruim 13 miljoen euro
- De OVAM gaf een virtuele toelichting bij haar beleid rond afval, materialen en circulaire economie aan delegaties uit onder meer de Dominicaanse Republiek, Turkije, Italië en Zuid-Korea

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

Door in te zetten op vijf prioritaire thema's – welzijn, afval, energie en klimaat, duurzaam aankopen en mobiliteit – maakt de OVAM intern de transitie naar een duurzame organisatie. De vooruitgang in 2020 werd sterk beïnvloed door de coronapandemie: iedereen werkte van thuis uit, dus werd op de OVAM-kantoren minder elektriciteit en verwarming verbruikt.

MEER INFO

217

**vrouwelijke
personeelsleden**

128

**mannelijke
personeelsleden**

45 %

vrouwen
in leidinggevende
functies

4,1 %

werknemers
met een handicap
of chronische
aandoening

6 %

personeelsleden
met een migratie-
achtergrond

6,9 kg

restafval
per medewerker
per jaar

1,13 GWh

elektriciteitsverbruik
in 2020

293,1 ton

**rechtstreekse
CO₂-uitstoot**
(verwarming gebouw en
dienstverplaatsingen)

Vijf thema's binnen de MVO-visie:

Welzijn: De OVAM engageert zich samen met de Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming (GDPB) van de Vlaamse overheid om het welzijn van haar personeelsleden op te volgen en te verbeteren.

In 2020 werkten de OVAM-medewerkers maximaal thuis. Daarom werden tools zoals hardware, software en opleidingen ter beschikking gesteld. Met de leidinggevenden werden best practices gedeeld om het sociale contact te behouden en de betrokkenheid te stimuleren. Er werden webinars georganiseerd rond ergonomie en geconcentreerd telewerken. We maakten ons gebouw ook coronaproof.

Afval: Naar analogie met het uitvoeringsplan Huishoudelijk Afval en Gelijkaardig Bedrijfsafval wil de OVAM de hoeveelheid restafval per medewerker in het OVAM-gebouw tegen 2022 met 15 % reduceren ten opzichte van 2013. Dat streefdoel werd in 2019 een eerste keer behaald. Door het verplichte telewerk daalde dat cijfer in 2020 verder.

Energie en klimaat: De OVAM wil haar CO₂-uitstoot tussen 2015 en 2025 met 40 % reduceren. Het primaire energieverbruik moet met 27 % dalen. In 2020 lag het elektriciteitsverbruik, mede door COVID-19, op het laagste niveau sinds het begin van de metingen in 2003. Om dezelfde reden was de CO₂-uitstoot het laagst sinds 2015. De OVAM sprak in 2020 met het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse overheid af dat het Facilitair Bedrijf de huur van het OVAM-gebouw zal overnemen. Met de eigenaar van het gebouw is afgesproken dat er tussen 2022 en 2024 een grondige energetische renovatie zal plaatsvinden.

Duurzame aankopen: De OVAM beoogde om vanaf 2020 100 % duurzaam aan te kopen door rekening te houden met duurzaamheidscriteria. We slaagden daar niet in, maar werkten wel verder om onze belangrijkste aankoopprocessen op het vlak van ambtshalve bodemsaneringswerken en ambtshalve bodemonderzoeken te verduurzamen.

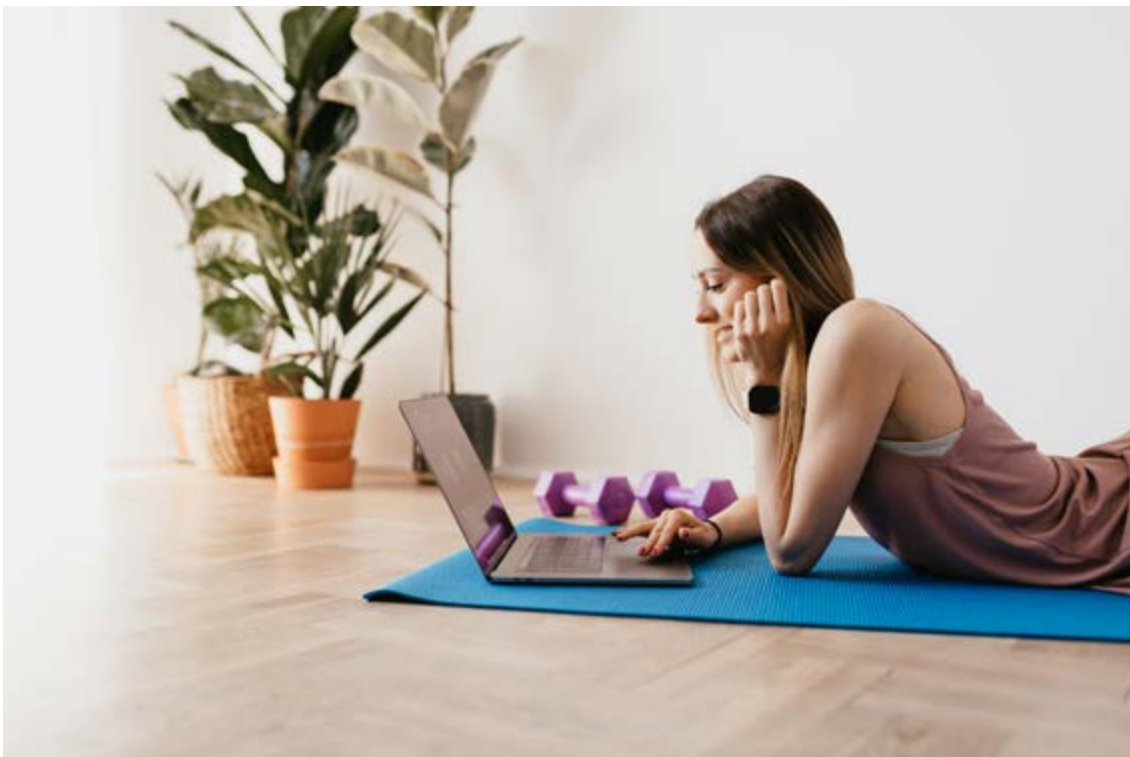

Mobiliteit: De OVAM stimuleert haar personeelsleden om hun woon-werkverkeer te organiseren via het STOP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Personenwagens).

Acties in de kijker:

Digitale duurzame week

In november organiseerde de OVAM een (digitale) duurzame week. Er werd geld ingezameld voor Teleonthaal en de vzw Maud & Co. De collega's organiseerden een digitaal Sinterklaasbezoek, fotowedstrijden, een online zumbales, een stappenuitdaging en een online rumtasting.

SDG Pioneer

Na drie succesvolle deelnames aan het Voka-charter voor duurzaam ondernemen kwamen alle SDG's minstens één keer aan bod. Op 27 oktober kreeg de OVAM daarom samen met tachtig andere bedrijven en organisaties uit Vlaanderen het certificaat van SDG Pioneer uitgereikt.

ONZE JAARREKENING

We vinden het belangrijk om onze stakeholders op een transparante manier te informeren over onze processen. Bekijk hier onze jaarrekening en ons organigram.

BEGROTING 2020 - OVAM

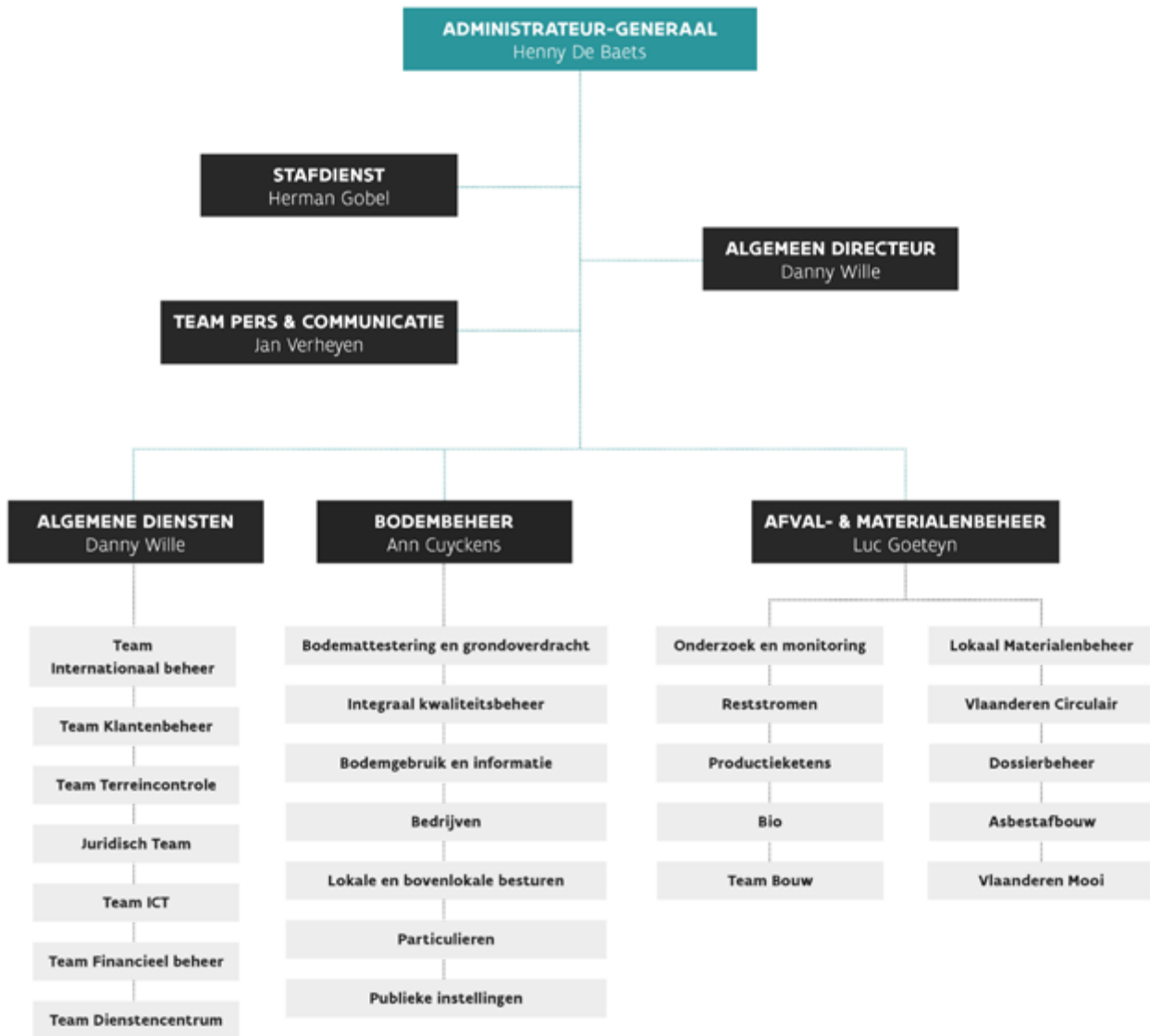

ONTVANGSTEN	
Overgedragen saldo en kredietverlening EU-instellingen	€ 4.927.744,90
Eigen inkomsten (bv. bodemattesten)	€ 17.523.786,95
Inkomensoverdrachten van bedrijven	€ 2.230.334,60
Inkomensoverdrachten van EU-instellingen	€ 561.995,77
Inkomensoverdrachten binnen de overheid (werkingsdotatie en MINA-dotaties)	€ 30.064.298,87
Kapitaaloverdrachten binnen de overheid (investeringsdotatie en MINA-dotaties)	€ 26.050.600,26
Opname uit het Bodembeschermingsfonds	€ 29.289.682,13
Totaal	€ 110.648.443,48

UITGAVEN	
Over te dragen saldo en kredietverlening EU-instellingen	€ 4.830.558,07
Personeel	€ 27.510.724,06
Werkingsmiddelen	€ 9.509.325,34
Onderzoek	€ 2.777.298,21
Communicatie	€ 854.645,97
Saneringen	€ 35.360.351,82
Werkingsbijdrage VLACO, IVC	€ 1.042.765,27
Spijzing van het Bodembeschermingsfonds	€ 28.762.774,74
Totaal	€ 110.648.443,48

BEHEER MINA-FONDS	Vereffeningen
Overdracht financiële fondsen bodemsaneringen	€ 2.120.416,00
Subsidies dierlijk afval	€ 7.661.000,00
Subsidies aan erkende kringloopcentra	€ 808.000,00
Subsidies aan lokale besturen (preventie, selectieve inzameling en installaties)	€ 16.315.742,90
Subsidies in het kader van circulaire economie	€ 1.911.336,68
Totaal	€ 28.816.495,58

Organigram

Colofon

HOOFDREDACTEUR
Jan Verheyen

**CONCEPT, COPYWRITING
EN VORMGEVING**
Pantarein Publishing

FOTOGRAFIE

OVAM, shutterstock, iStock, Alpha Photography,
Vic Van Dyck, Valumat, Eowerf, IOK, Sint-
Lodewijckscollege, Resanat

WETTELIJK DEPOTNUMMER
D/2021/5024/11

OVAM
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
www.ovam.be